

A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS A SZOVJETUNIÓBAN^{1/}

Arutjunov, Nikolaj B.

Moszkva

"A Párt minden lehető módon támogatja a tudomány szerepének további fokozódását a kommunista társadalom építésében, a tudományos és műszaki tájékoztatás, a belföldi és külföldi élenjáró tapasztalatok tanulmányozására és terjesztésére szolgáló egész rendszer mintaszertü megszervezését."

/Az SzKP programjából/

Kiemelkedő jelentőségű dátumunk, a szovjet hatalom 50 éves évfordulójának küszöbén a szovjet nép megvonja eddigi tetteinek mérlegét; mintegy új mércével értékeli egész multját. LENIN mondotta: "E napon, amikor a forradalom évfordulóját ünnepeljük, egy pillanást kell vetnünk arra az utra, melyet e forradalom megtett." És ez az ut nem volt könnyű.

A forradalom előtti Oroszország műszaki-gazdasági tekintetben elmaradott ország volt. Az első imperialista világháború, majd ezután a nemzetközi imperializmus és a belső ellenforradalom fegyveres harca a fiatal szovjet köztársaság ellen alásta, tönkretette a népgazdaságot. A szovjet népnek oly alacsony színvonalról kiindulva kellett a békés építést megkezdenie, amelyre jellemző, hogy a nagyipari termelés mindössze a háboru előttinek egyhatedét, az acélgyártás pedig nem egészen öt százalékát tette ki. Csaknem felére csökkent a mezőgazdasági termelés. Valóban LENIN előrelátó elméjére volt szükség ahhoz, hogy e nehéz körülmények között is meghatározza a tudomány jelentőségét a pusztulás mielőbbi felszámolása, a szocialista társadalom sikeres felépítése szempontjából. A katonai feladatok és a köztársaság védelmének feladatai után közvetlenül - mondta LENIN a Komszomol III. Kongresszusán, 1920. október 2-án - jelentkezik a népgazdaság összes ágazatainak ujjíateremtésére vonatko-

^{1/}N.B. ARUTJUNOV-nak, a Szovjetunió Minisztertanácsa Tudományos és Műszaki Bizottsága Tudományos és Műszaki Tájékoztatási és Propaganda Igazgatósága vezetőjének a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50 éves jubileuma alkalmával a TMT szerkesztősége felkérésére írt cikkének fordítása. Fordította: VAJDA Erik.

zó gazdasági feladat. Ezt az újratereztést azonban nem a régi módon, hanem "a tudományra, a technikára, a villamosság alkalmazására épülő, korszerű műszaki alapon ..."2/ kell elvégezni.

A Párt központi feladataként - a hatalom kivívása után - LENIN az ország szigorúan tudományos alapokon nyugvó irányítását jelölte meg. "Ahhoz, hogy irányíthassunk - mondotta - szakértőknek kell lennünk, teljességgel és pontosan ismernünk kell a termelés összes feltételeit, ismerni kell e termelés korszerű műszaki színvonalát, bizonyos tudományos képzettséggel kell rendelkezünk."3/ Így fogalmazta meg LENIN az alapvető, valóban nem átmeneti jellegű feladatot. E feladat végrehajtása a Párt és a kormány állandó gondoskodásának tárgyává vált. Tudományos intézetek és szervezetek egész hálózatát hívták életre, ezen belül a tudományos tájékoztatás rendszerét is.

I.

A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZER FEJLŐDÉSÉNEK SZAKASZAI A SZOVJETUNIÓBAN

LENIN már a szovjet állam létének első éveiben, midőn meghatározta a szocialista átalakulás útjait, rámutatott, hogy a tudomány, a technika, a gazdaság és a dolgozók képzettségének sikeres fejlődése jelentős mértékben függ attól, hogy alkotóan tanulmányozzuk és felhasználjuk mindazt, ami értékes a legfejlettebb tőkés országok tudományos és műszaki eredményeiben és a legkiválóbb termelési tapasztalatokban. Ugy értékelt a legkiválóbbak tapasztalatait, mint össznépi vagyont, mint nagy nemzeti kincset, és az élenjáró tapasztalatok gyakorlati alkalmazását állami fontosságú ügynek tekintette.

Már a szovjet hatalom első éveiben határozatokat hoztak a tudományos és műszaki irodalom kiadásának megújításáról, valamint könyvkiadási központ létrehozásáról, a bibliográfiai munka állami központjaként /"Knizsnaja palata", vagyis "könyv-központ", a Szovjetunió könyvkiadásának ma is fennálló központi szerve; ford.megj./.

Ebben az első szakaszban LENIN különösen kiemelte az összes ismeretágak területén megjelenő világirodalom sokoldalú tanulmányozásának feladatát, a legújabb tudományos és műszaki vívmányok terjesztésére és alkalmazására a szocialista termelésben.

1921. június 14-én a Népbiztosok Tanácsa LENIN kezdeményezésére dekretumot fogadott el "A külföldi irodalom beszerzésének és elosztásának rendjéről". E dekretummal létrehozták a speciális "Központi Tárcaközi Bizottságot a külföldi irodalom beszerzésére és elosztására

2/ LENIN, V.I. Művei, 41.k. 307., 308.p.

3/ LENIN, V.I. Művei, 40.k. 215.p.

ra /KOMINOLIT/. A KOMINOLIT - amint a dekretum kimondotta - rendszeresen jegyzékeket hoz nyilvánosságra a legértékesebb politikai, tudományos, valamint műszaki-tudományos kiadványokról, pontosan megjelölve azokat a könyvtárakat és egyéb tárolóhelyeket, ahol ezek a kiadványok megtalálhatók. Ily módon kormányintézkedésekkel létrehozták a tudományos és műszaki tájékoztatás Szovjetunió-beli rendszerének kezdeteit. A KOMINOLIT megalapításával a szovjet állam egyik első tudományos tájékoztatási szervét hívták életre.

A szovjet tudomány, technika, ipar és mezőgazdaság fejlődésével szükségessé vált a tudományos tájékoztatási szolgálat kibővítése. A 30-as években a Szovjetunióban megkezdődött az ágazati tájékoztatási szervek létrehozása.

Igy például megszervezték a Nehézipari Népbiztosság mellett működő Műszaki-Gazdasági Tájékoztatási Intézetet, a Könnyűipari Népbiztosság mellett működő Központi Műszaki-Gazdasági Tájékoztatási Intézetet, továbbá számos iparág területén szerveztek műszaki tájékoztatási irodákat. A 40-es években szervezték meg a tudományos és műszaki tájékoztatási intézeteket a Vaskohászati és Színesfémkohászati Minisztériumok mellett. Jellemző, hogy ezeket az intézeteket a Nagy Honvédó Háború oly súlyos időszakában hozták létre, az Állami Honvédelmi Bizottság határozata alapján.

Különösen nagy fejlődést ért el a tudományos és műszaki tájékoztatás a háború utáni években. Ebben az időszakban a Párt és a szovjet kormány minden szükséges intézkedést megtett és megtesz a tudomány gyorsított ütemű fejlődése érdekében. Hatalmas összegeket fordítanak tudományos kutatásokra, egyre több embert vonnak be a tudományos munka területére. Ezzel kapcsolatban különös élességgel merült fel az a feladat, hogy a tudósokat és más szakembereket időben ellássák a szükséges információkkal. A tudományos és műszaki tájékoztatásnak már korábban is működő szervei többé nem tudtak megbirkózni azokkal a növekvő feladatokkal, melyek az új körülmények között hárultak rájuk. A tudományos és műszaki tájékoztatás jól megszervezett hálózatának léte egyre inkább a tudomány és a technika további eredményes fejlődésének elengedhetetlen követelményévé és szükséges előfeltételévé vált.

Ezért a háború utáni években új ágazati tudományos és műszaki tájékoztatási intézetek és irodák egész sorát hozták létre; megkezdték a vállalati, valamint a tudományos kutatóintézetekben és a tervező-szerkesztő intézményekben működő tájékoztatási szervek megszervezését. 1952-ben megalakították a VINITI-t /Vseszojuznij Insztitut Naucsnoj i Tehniczeszkoj Informacii = Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Intézet/.

A tudomány, a gazdaság és a kultúra fejlesztése során a Párt és a szovjet kormány sohasem feledkezik meg arról, hogy a Szovjetunió számos nemzet szocialista köztársaságának szövetsége. A lenini nemzetiségi politika jutott kifejezésre abban, hogy 1957-ben a szövetséges köztársaságokban, közigazgatási területeken és határterületeken több ágazatra kiterjedő jellegű, területi, tudományos és műszaki tájékoztatási és propaganda-szerveket hoztak létre. A köztársaságok tudományos-műszaki-tájékoztatási és propaganda intézetei,

mint területi szervek a köztársaság területén működő számos ágazatot szolgálnak ki, ami meghatározza munkájuk jellemvonásait.

A köztársaságok tudományos-műszaki tájékoztatási és propaganda intézeteinek legfontosabb feladata olyan tájékoztatási kiadványok kiadása nemzeti nyelveken, melyekben az ágazati tájékoztatási szervek által közreadott anyagok fordításai is helyet kapnak.

Nagyjelentőségű az az információkereső-tájékoztató szolgálat, melyet ezeknek az intézeteknek tájékoztatási fondokat kezelő osztályai nemzeti nyelven teljesítenek /tájékoztatósi fond: a visszamenőleges információkeresésre, tájékoztatásra szolgáló kiadványok, katalógusok és egyéb tájékoztatási eszközök gyűjteménye; ford.megj./, közzösen a köztársaságok tudományos és műszaki könyvtáraival. Az intézetek megfelelő szabadalom-, szabvány- és szakmai szabvány-állománnyal is rendelkeznek.

A köztársaságok tudományos és műszaki tájékoztatási intézeteinek szervezete olyan, hogy termelési-funkcionális és ágazati osztályokkal rendelkeznek, a köztársaságban elhelyezkedő ipar fő ágazatainak megfelelően, vagyis az illető köztársaság ipari fejlődési sajátosságainak figyelembevételével.

Az intézetek hatáskörébe tartoznak a köztársasági tudományos és műszaki könyvtárak, valamint a "tudományos és műszaki tájékoztatás és propaganda háza".

A létrehozott /ágazati és területi/ tájékoztatási szervek tevékenysége mindazonáltal nem volt mentes bizonyos hiányosságoktól. Mivel különböző időpontokban jöttek létre, munkájukból hiányzott a kölcsönös kapcsolat, tevékenységük felépítési és módszertani elvei nem voltak egységesek, és számos esetben fordult elő ugyanazon munka indokolatlan ismétlődése.

E hiányosságok kiküszöbölésére 1961-ben tudósok és szakértők széles körének bevonásával általánosították a belföldön és külföldön gyűjtött tapasztalatokat és intézkedéseket dolgozták ki a tudományos-műszaki tájékoztatás és propaganda rendszerének tökéletesítésére és megszilárdítására. Ezeket az intézkedéseket a Szovjetunió Minisztertanácsa jóváhagyta.

Az említett intézkedések megvalósítása a tudományos-műszaki tájékoztatás és propaganda helyzetének jelentős megjavítását tette lehetővé a Szovjetunióban. Számottevően bővült a tájékoztatási szervek hálózata. E hálózathoz tartozott: 6 össz-szövetségi intézet, a Szovjetunió Állami Nyilvános Tudományos és Műszaki Könyvtára /GPNTB = Goszudarsztvennaja Publicsnaja Naucsno-Tehnicesszkaja Biblioteka SzSzsZR/, 60 központi ágazati tájékoztatási szerv és a megfelelő ágazati könyvtárak, 15 köztársasági intézet és 8 köztársasági tudományos és műszaki könyvtár, 38 területi központi műszaki tájékoztatási iroda /CBTI = Centralnoe Bjuro Tehnicesszkoj Informacii/, a központi műszaki tájékoztatási irodák mellett működő 38 központi tudományos és műszaki könyvtár /CNTB = Central'naja Naucsno-Tehnicesszkaja Biblioteka/, e könyvtárak 45 fiókjá és 61 "tudományos és műszaki propaganda háza". A tudományos kutatóintézetekben és a vállalati

toknál több mint 5000 tudományos és műszaki tájékoztatási osztály /iroda/ és több mint 50 000 tudományos és műszaki könyvtár működött. A tájékoztatási szervek vezetését magasfoku képzettséggel rendelkező szakemberekre bízta, akik mélyrehatóan ismerik ágazatuk vállalatainak munkáját.

A vázolt intézkedések megvalósításának legfontosabb eredménye az volt, hogy megszilárdult az ágazati elv a tudományos és műszaki tájékoztatási tevékenység felépítésében, továbbá létrejöttek az ágazati tudományos és műszaki tájékoztatási és műszaki-gazdasági kutatóintézetek. A tájékoztatási szervek hálózatának fejlődésével együtt járt anyagi-műszaki bázisuk megerősödése.

A másik fontos eredmény az információk áramlásának rendezése: a világ tudományos és műszaki irodalmának tudományos feldolgozását és az erről készülő bibliográfiai és referáló tájékoztatást az összszövetségi tájékoztatási intézetekben összpontosították. Az ágazati, központi tájékoztatási szervek figyelmüket a hazai vállalatok és szervezetek tudományos-műszaki és termelési eredményeit tükröző anyagok feldolgozására, ezek összehasonlítására a tudományos és műszaki világszínvonalal, ágazati tájékoztatási fondok létrehozására, valamint a vállalatok és más intézmények igényeinek kielégítésére hivatott tájékoztatási-információkeresési szolgálat megszervezésére összpontosították.

A tájékoztatási-információkeresési szolgálat egységes szervezésének biztosítására kötelezően bevezették az összes természettudományi és műszaki kiadványoknak az Egyetemes Tizedes Osztályozás szerinti egységes osztályozását; kidolgozták e szolgálat megfelelő tudományos-módszertani alapelveit.

Nagy jelentősége volt a különböző kategóriákba tartozó tájékoztatási szervek által teljesített funkciók elhatárolásának is. Ennek értelmében a vállalatok és intézmények tájékoztatási szerveinek alapvető feladata, hogy megszervezzék a tájékoztatási anyagok hasznosítását a tudományos kutatási, szerkesztési, valamint a termelési folyamatban, továbbá állítsanak össze tájékoztató adatokat a vállalatok és intézmények eredményeiről, és küldjék meg azokat a megfelelő tájékoztatási szerveknek.

Csupán az indokolatlan párhuzamosságok kiküszöbölésével 1962-ben több mint 40 %-kal csökkent a tájékoztatási kiadványok teljes terjedelme.

A VINITI-ben megindították a tudományos és műszaki tájékoztatásban dolgozók szakképzettségének fokozására szolgáló tanfolyamokat. Ezzel megkezdődött a tájékoztatási szervek kádereinek továbbképzésére irányuló rendszeres munka.

A Szovjetunió tájékoztatási szerveiben végzett munka és a külföldi tapasztalatok tanulmányozása egyaránt arra mutatott, hogy a tájékoztatási anyagok előállításának átfutási idejét és a tájékoztatási fondokban végzett információkeresés időszükségletét nem tudjuk lényegesen csökkenteni a tájékoztatási folyamatok gépesítése és automatizálása nélkül. Ezért előírányoztuk a korszerű technikai esz-

közök széleskörű bevezetését a tájékoztatási szervek gyakorlati munkájába, és a gyors működésű, automatizált információkereső rendszerek létrehozására irányuló tudományos kutatások fejlesztését.

Mindaz megfelelően szemlélteti azt a hatalmas munkát, amit a tudósok és más szakemberek tájékoztatásának megjavítása érdekében végeztek. Nem sikerült azonban kiküszöbölni a tudományos és műszaki tájékoztatási hálózat legfőbb hiányosságát, nevezetesen, hogy hiányoznak a közvetlen kapcsolatok az ágazati, központi tájékoztatási szervek és az illető ágazati intézetei és vállalatai között. Nem sikerült véglegesen felszámolni a tudományos és műszaki tájékoztatásnak, mint a tudományos kutatási, tervezési-szerkesztési és termelési folyamatok igen fontos részének lebecsülését, nem szűnt meg a tudományos-műszaki tájékoztatási szervek és a tudományos-műszaki könyvtárak munkájában mutatkozó káros párhuzamosság.

Az SzKP Központi Bizottsága 1965. szeptemberi plénumán hozott határozatoknak megfelelően megtörténik az áttérés a népgazdaság irányításának ágazati rendszerére és intézkedéseket fogantatásnak a tervezés tökéletesítésére, valamint az ipari termelés gazdasági ösztönzésének fokozására. Mindez jelentősen fokozza a tudományos-műszaki tájékoztatás jelentőségét és biztosítja az előfeltételeket a tájékoztatási rendszerben mutatkozó, említett fő hiányosságok sikeres kiküszöbölésére.

Különösen nagy jelentőségű volt a szovjet tudományos és műszaki tájékoztatás fejlődése szempontjából a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIII. Kongresszusa.

"Korunk nyilvánvaló jellemvonása - mondotta BREZSNYEV elvtárs az SzKP XXIII. Kongresszusán - a tudomány példátlanul rohamos fejlődése, az anyagi és szellemi életre gyakorolt növekvő befolyása. A termelőerők fejlődésének gyors üteme, a gyors műszaki fejlődés napjainkban nem biztosítható a széles körben megszervezett tudományos kutatások és e kutatások eredményeinek a termelésben történő gyors alkalmazása nélkül."

A lenini eszmékkel teljes összhangban hangsúlyozták az SzKP XXIII. Kongresszusán azt a követelményt, hogy a Szovjetunióban meg kell teremteni a tudományos és műszaki tájékoztatás nagy hatékonyságú egységes állami rendszerét, amely arra hivatott, hogy segítséget nyújtson a tervező és gazdálkodó szervezeteknek, valamint a tudományos kutató intézményeknek a tudományos és műszaki eredmények alkalmazásának meggyorsításában, az indokolatlan, ismétlődő munkavégzés, a felesleges idő- és eszköz-ráfordítás kiküszöbölésében.

A szovjet emberek energiája és gondolkodása arra irányul, hogy megoldják az SzKP XXIII. Kongresszusán meghatározott új feladatokat. A tájékoztatásügy tudósai, mérnökei és más szakemberei mélyrehatóan és sokoldalúan elemezték a szovjet tudományos és műszaki tájékoztatásban elért eredményeket és mutatkozó hiányosságokat; kidolgozták a rendszer további tökéletesítésének fő irányait, melyeket gondosan megvizsgáltak a tudományos és műszaki tájékoztatás és propaganda dolgozóinak össz-szövetségi tanácskozásán, és amelyeket jóváhagytak a szövetséges köztársaságok minisztertanácsai, valamint a Szovjetunió minisztériumai és más főhatóságai.

A szovjet hatalom jubileumi évének, 1967-nek előestéjén a Szovjetunió Minisztertanácsa határozatot hozott "A tudományos és műszaki tájékoztatás össz-állami rendszeréről". E határozat program-jellegű dokumentum, mely meghatározta a hatékony össz-szövetségi tájékoztatási rendszer megvalósításához szükséges intézkedéseket.

II.

A SZOVJETUNIÓ JELENLEGI TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZERE

A szovjet társadalom gazdasági főfeladata a jelenlegi szakaszban a kommunizmus anyagi-műszaki bázisának megteremtése, a tudomány és technika fejlesztése, a gépesítés és automatizálás, a munka termelékenységének folytonos emelkedése, a társadalmi termelés hatékonyságának fokozása a tervezési és gazdasági ösztönzési rendszer tökéletesítése alapján. E feladatok megoldásának sikere nagymértékben függ a tudományos és műszaki kutatások méreteitől és színvonalától, e kutatások eredményeinek lehető leggyorsabb hasznosításától a népgazdaságban, a legfejlettebb hazai és külföldi tapasztalatok széleskörű terjesztésétől. Mindez megköveteli, hogy az államapparátus összes egységeit, az összes vállalatokat, szervezeteket és intézményeket teljes körben és megfelelő időben ellássuk a szükséges információkkal.

A Szovjetunió Minisztertanácsának fent említett határozata pontosan meghatározza a tudományos és műszaki tájékoztatás össz-állami rendszerébe tartozó valamennyi egység feladatait és funkcióit.

A tudományos és műszaki tájékoztatás össz-állami rendszerének fő részei az ágazati tájékoztatási rendszerek. Az egyes ágazatok tudományos és műszaki tájékoztatási rendszere egyesíti az ágazati központi tájékoztatási szerveket, valamint a vállalatok, tudományos kutatóintézetek és tervező-szerkesztő intézmények tájékoztatási részeit.

A tudományos és műszaki tájékoztatási szervek összehangolt tevékenységének biztosítása érdekében pontosan elhatároljuk az egyes ágazati szervek tevékenységének körét, széles körben alkalmazzuk a szakirodalmi és dokumentációs anyagok egységes osztályozását és bevezetjük a tájékoztatási munka egységes módszereit.

Az ágazati tájékoztatási központok közvetlen kapcsolatot hoznak létre az ágazat témakörében dolgozó valamennyi vállalattal és intézménnyel, mivel a tájékoztatási anyagok továbbításában, valamint a vállalatok és intézmények részéről az ágazati tájékoztatási központhoz küldött anyagok benyújtásában mindennemű fokozatosság késedelmekre, sőt információ-veszteségekre vezet. Igen fontos körülmény a tájékoztatási anyagok kiadásának legteljesebb központosítása, ami lehetővé teszi minőségük javítását és megakadályozza az indokolatlan párhuzamosságokat. Ezzel kapcsolatban hangsúlyoznunk kell az ágazati tájékoztatási központok és a megfelelő tudományos-műszaki fo-

lyóiratok szerkesztőségei, illetve a kiadók közötti szoros kapcsolat fontosságát is.

Igen hasznosak az iparvállalatok munkájának műszaki-gazdasági mutatóiról számos ágazati tájékoztatási központban /például villamosipari, vaskohászati stb./ készülő szemlék, összeállítások, melyek lehetővé teszik az üzemek és irányító szervek vezetőinek a "szűk keresztmetszetek" felszámolásához vezető helyes utak meghatározását.

Az ilyen összeállítások különösen értékes volta éppen most, a gazdasági reform és a közgazdasági kérdések iránt megnövekvő figyelem körülményei között válik nyilvánvalóvá.

Az ágazati tájékoztatási központok műszaki-gazdasági kutatásokat végeznek az ágazat egésze szempontjából jelentős problémákra nézve, elemző és összehasonlító szemléket állítanak össze a termelés egyes problémáiról, és egyes gyártmányokkal kapcsolatban. Ezt a munkát közösen végzik az ágazat vezető tudományos kutatóintézeteinek legjobb szakembereivel.

Rendkívül nagy jelentőségű a tudományos és műszaki könyvtárak állományainak egyesítése a megfelelő tudományos és tájékoztatási intézetek /osztályok, irodák/ állományaival /fondjaival/. Ezáltal létrejönnek a publikált és dokumentációs anyagok egységes tájékoztatási-információkeresési fondjai, melyek körébe tartoznak a szabadalmi leírások, szerzői tanúsítványok, valamint a szakmai normatívák és műszaki dokumentációk is.

Az említett feladatokat a tájékoztatási intézmények a korszerű technikai eszközök széleskörű alkalmazásával oldják meg, ami - a ráfordítások csökkentése mellett - lehetővé teszi a tájékoztatási munka operatív voltának fokozását, valamint pontosságának és kiváló minőségének biztosítását is.

Az egyes ágazatok tudományos és műszaki tájékoztatási rendszereinek fejlesztéséért a Szovjetunióban az illetékes minisztériumok, illetve főhatóságok felelősek.

Tekintettel a szovjet állam soknemzetiségű jellegére, a szövetséges köztársaságok gazdaságos fejlődésének sajátosságaira, valamint az eddigi munka során felhalmozott tapasztalatokra, tovább fejlődik a tudományos és műszaki tájékoztatás és propaganda köztársasági intézeteinek és területi szerveinek hálózata is.

E szervek fontos feladata biztosítani a tájékoztatási anyagok felhasználását a vállalatoknál, a tudományos kutató, valamint tervező-szerkesztő intézményeknél, hogy operatív tájékoztatási-információkeresési szolgálatot szervezzenek ezeknek az intézményeknek céljaira, továbbá, hogy biztosítsák a megfelelő szervek és intézmények számára a szemleszerű, elemző tájékoztatást azokról a tudományos és népgazdasági problémákról, melyek meghatározzák a tudományos és műszaki fejlődést az illető köztársaságban, területen vagy határterületen. A területi tudományos-műszaki tájékoztatási és propaganda-szervek hálózatának fejlődéséért a szövetséges köztársaságok minisztériumai felelősek.

A Szovjetunióban a világ tudományos és műszaki irodalmának központosított feldolgozását a természettudományok, valamint nagyrészt a műszaki tudományok területén is, a VINITI végzi. Tájékoztatási kiadványainak elkészítéséhez a VINITI több mint 17 000 külföldi és 6000 hazai periodikus és folytatódó kiadványt használ fel.

Az orvosi, építésügyi és mezőgazdasági tájékoztatási kiadványok elkészítését a megfelelő össz-szövetségi tájékoztatási intézetek végzik.

A jelenlegi időszakban kezdi meg munkáját az Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Központ /Vseszojuznűj Naucsno-Tehnicseszkij Informacionnűj Centr/. E központ feladata a Szovjetunióban végzett, befejezett és folyamatban lévő tudományos kutatások nyilvántartása, rendszeres tájékoztatás szolgáltatása e munkák-ról, továbbá - a minisztériumok, hatóságok, vállalatok, tudományos kutatóintézetek és tervező-szerkesztő intézmények igényei alapján - a részükre szükséges anyagok - többek között tudományos kutatási jelentések másolatainak - elkészítése és meghatározott rendben való szolgáltatása.

A szabadalmi anyagok központi feldolgozását a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Találmányi és Felfedezési Bizottság /Komitet po Delam Izobretenij i Otkrütij/ Központi Szabadalmi Tájékoztatási és Műszaki-Gazdasági Tudományos Kutatóintézete /Central'nűj Naucsno-Iszszedovatel'szkij Insztitut Patentnoj Informacii i Tehniko-Ékonomicseszkij Iszszedovanij/ végzi; a szabványok és műszaki feltételek tájékoztatási feldolgozását pedig a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Szabvány-, Mérés- és Mérőműszerügyi Bizottság /Komitet Sztandartov, Mer i Izmeritel'nűh Priborov/ Össz-szövetségi Tájékoztatási, Osztályozási és Kódolási Tudományos Kutatóintézete /Vseszojuznűj Naucsno-Iszszedovatel'szkij Insztitut Informacii, Klaszszifikacii i Kodirovanija/.

A tudományos és műszaki tájékoztatásügy fejlődése szempontjából nagy jelentőségű a természetes és ipari anyagok fizikai és kémiai tulajdonságairól, valamint legfontosabb fizikai állandóiról adatszerrű tájékoztatást nyújtó állami szolgálat létrehozása. Ez a szolgálat részletes, rendszerezett és megbízható adatokat szolgáltat a tudó-soknak és más szakembereknek mindazon - széles határok közötti - hő-mérsékleti, nyomás- és mechanikai feszültség tekintetében fennálló feltételek figyelembevételével, melyek a gépek, műszerek, szerkezetek és berendezések üzemeltetése során bekövetkezhetnek.

A tájékoztatási tevékenység fontos formája az információkeresési-tájékoztatási munka, amely lényegesen hozzájárul a tudósok és mérnökök által végzett munka termelékenységének, hasznosságának fokozásához. A tudósnak és szakértőnek kimerítő és megbízható tájékoztatást kell nyújtani az őket érdeklő kérdésekről, mégpedig éppen abban az időpontban, amikor számukra ezek az információk szükségesek. Az információkeresési-tájékoztatási szolgálat kibővítése és fejlesztése az összes tájékoztatási intézmények egyik legfontosabb feladata.

A Szovjetunióban ezt a feladatot úgy oldjuk meg, hogy egymással kölcsönösen kapcsolatban álló információkeresési-tájékoztatási fondok és különböző szintű tájékoztatási intézmények rendszerére alapozott információkeresési-tájékoztatási szolgálatot tartunk fenn. Ezt a munkát egységes terv szerint végezzük és egyetlen központból koordináljuk. Az össz-szövetségi és ágazati tájékoztatási központok információkeresési-tájékoztatási fondjai egyetlen egységes egész részeként működnek, és összességükben alkotják az állami, természettudományi és műszaki-tudományos információkeresési-tájékoztatási fondot. Ezek szerint tehát a tudományos és műszaki tájékoztatás össz-állami rendszerének jellemző vonása, hogy szerves kapcsolat és összefüggés áll fenn az ágazati rendszerek, valamint a különböző információforrásokat központilag feldolgozó intézmények között.

A hagyományos tájékoztatási formák mellett a Szovjetunióban a vállalatok, intézmények, valamint egyes tudósok és más szakemberek tájékoztatásának más bevált formái is kialakulnak. Jelentős munka folyik a legfontosabb intézetek, laboratóriumok, tudósok és mérnökök szelektív /differenciált/ tájékoztatásának megszervezése, más szóval az ún. szelektív /"címezett"/ információterjesztés rendszereinek megszervezése terén. E rendszerek létrehozásának célja az, hogy előfizetők - a vezető tudósok és mérnökök - külön igénylés nélkül, gyorsan megkapják a szükséges tájékoztatást az összes megjelenő és számukra potenciálisan érdekes közleményekről.

A tájékoztatási szolgálatnak ez a formája fokozza a tájékoztatási szervek felelősségét a teljes és megfelelő időben történő adat-szolgáltatásért; e rendszer a tájékoztatási szolgáltatások egyéb formáihoz képest fejlettebb és hatékonyabb. Az ilyen tájékoztatási rendszer mentesíti a tudományos dolgozókat a felesleges információktól. Ugyanakkor a szakembereknek a részükre nyújtott tájékoztatás minőségéről, terjedelméről és megfelelő voltáról, valamint az előtük álló feladatokról adott felvilágosításai a visszacsatolás szerepét játsszák és lehetővé teszik a tájékoztatási intézménynek, hogy folytonosan ellenőrizze a tájékoztatási rendszer működésének minőségét, időben észlelje a változásokat az egyes megrendelők tájékoztatási igényeiben, megfelelő helyesbítéseket eszközölve a rendszerben.

Napjainkban lényegesen nagyobb figyelmet fordítunk a tájékoztatás jeladó formáira, melyek lehetővé teszik olvasóink számára, hogy céltudatosan felhasználják a megjelenő irodalmat, azáltal, hogy közvetlenül felhívják figyelmüket az őket érdeklő anyagokra és könyvekre.

Jelentősen megkönnyíti az információkeresést az a Szovjetunióban megjelenő rendelkezés, amely szerint az összes természettudományi és műszaki közleményeket referátumokkal kell ellátni.

A tájékoztatási szolgálat fontos formája az iparvállalatok által előállított berendezésekről, szállítóeszközökről, gépekről, szerkezetekről és készülékekről összeállított katalógusok időbeni kiadása. A katalógusok elkészítése a minisztériumok /hatóságok/ felelőségének körébe tartozik. E munkát az ágazati központi tájékoztatási intézmények szervezik. A katalógusok rendszeres kiadása és az el-

avult gépek leírásainak felújítása új leírásokat tartalmazó oldalak cseréjével olyan módszer, amely széleskörű elterjesztésre érdemes.

Az össz-szövetségi és ágazati tájékoztatási központokban folyamatosan felhalmozódó szakirodalmi forrás- és dokumentációs anyag-állományok, valamint rendszerezésük lehetővé teszi, hogy ezeknél az intézményeknél fontos áttekintő-elemző és műszaki-gazdasági vizsgálatokat végezzenek. A tudományos és műszaki tájékoztatási intézményekben készített szemlék, melyek meghatározott tudomány-területek, vagy műszaki problémák állásáról bizonyos időszakra adnak képet, rámutatva a különböző országokban elért legújabb eredmények műszaki-tudományos színvonalára és a kutatások fejlődésének irányaira, nagymértékben megkönnyítik a kutatók munkáját és igen nagy szerepet játszanak a tudomány és a technika fejlődésének előrejelzésében /prognozálásainak elkészítésében; ford. megj./.

A gyakorlati tapasztalatok arra mutatnak, hogy az ilyen vizsgálatok a minisztériumok, tervező és egyéb állami és pártszervek igen nagyfokú érdeklődésére tarthatnak számot.

A jelenlegi szakaszban nagy figyelmet fordítunk a tudományos és műszaki eredmények propagandájának fokozására, a Szovjetunióban és külföldön megrendezett kiállítások, a film, rádió és televízió útján. Külön alá kell húznunk az operatív filmtájékoztatás jelentőségét. E tájékoztatási eszköz széleskörű alkalmazása lehetővé teszi, hogy a tudósok és mérnökök időben megismerkedjenek a kutatómunkák eredményeivel, az új szerkezeti megoldásokkal, technológiai módszerekkel stb. Mindezeket a feladatokat főként az ágazati központi, valamint az ágazatközi területi tájékoztatási szervek látják el.

A tudományos és műszaki információk egyre növekvő mennyiségét időben és teljesen csak a korszerű technikai eszközök alkalmazásával lehet feldolgozni és felhasználni. Ezzel kapcsolatban különös figyelmet kell fordítani a tájékoztatási szervek szükséges anyagi-műszaki bázisának létrehozására, vagyis a megfelelő technikai eszközök és a tudományos-műszaki információk feldolgozására, tárolására, keresésére és terjesztésére szolgáló rendszerek tervezésére, gyártására, felszerelésére és beállítására.

Az össz-szövetségi, ágazati központi, köztársasági és ágazatközi területi tudományos és műszaki tájékoztatási szervek, valamint a vállalatok, tudományos kutatóintézetek és tervező-szerkesztő intézmények megfelelő részlegeinek ellátása a szükséges berendezésekkel, készülékekkel és műszerekkel, a Szovjetunió minisztériumainak és hatóságainak, valamint a szövetséges köztársaságok minisztertanácsainak feladata. A gépi adatfeldolgozó /számoló; ford.megj./ központok, valamint a népgazdaság automatizált tervező és irányítási rendszereinek tervezése és építése során biztosítjuk a szükséges kapacitást és üzemeltetési területet az automatizált tudományos és műszaki tájékoztatási rendszerek megszervezéséhez.

1970-re kidolgozzuk az ország automatizált tudományos és műszaki tájékoztatási rendszerének első részét, ágazati elvre alapozva, az elektronikus számológéptechnika alkalmazásával, a természettudo-

mányok és műszaki tudományok egységes információs nyelvének és állami információkeresési-tájékoztatási fondjának alapján; továbbá számos kísérleti tájékoztatási központot alakítottunk ki. E munkában több mint 20 ösztönszövetségi és ágazati központi, valamint 11 köztársasági tájékoztatási intézmény vesz részt.

A tudományos és műszaki tájékoztatás össz-állami rendszerének fejlődésével arányosan, gyorsan növekszik a tudományos és műszaki könyvtárak szerepe is. Elegendő, ha ennek jellemzésére annyit mondunk, hogy könyvállományuk jelenleg csaknem egymilliárd kötetet tesz ki. Ezzel kapcsolatban létrehozták a tudományos és műszaki szakkönyvtárak tevékenységének koordinálását végző Tárcaközi Bizottságot, a Szovjetunió Minisztertanácsának Állami Tudományos és Műszaki Bizottsága mellett. E Tárcaközi Bizottság arra hivatott, hogy módszertani tekintetben irányítsa az említett könyvtárak munkáját, hogy ajánlásokat dolgozzon ki a könyvtári szolgáltatások tökéletesítésére, a tudományos és műszaki szakkönyvtárak ésszerű állománygyarapítására, a könyvtári folyamatok gépesítésére és automatizálására szolgáló technikai eszközök bevezetésére, valamint a könyvtárak káderképzésének megjavítására. Növekszik az általános jellegű könyvtárak tájékoztatási munkájának jelentősége is. A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma, valamint a szövetséges köztársaságok művelődésügyi minisztériumai biztosítják a felügyeleteik alá tartozó, ilyen jellegű könyvtárak tudományos tájékoztatási tevékenységének tökéletesítését, mégpedig elsősorban az Állami Lenin Könyvtárat, és Szaltükov-Scsedrin Könyvtárat, a Külföldi Irodalom Össz-ösztönszövetségi Állami Könyvtárat, továbbá a köztársasági, határterületi és körzeti könyvtárakét.

A tudományos és műszaki tájékoztatásügy irányítását, valamint a tudományos és műszaki tájékoztatási szervek előírt munkarendjének ellenőrzését a kormány a Szovjetunió Minisztertanácsának Állami Tudományos és Műszaki Bizottságára bízta.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a tudományos-műszaki tájékoztatás és propaganda rendszere a Szovjetunióban mindenkor a szovjet szocialista termelés viszonyaiból következő elveken épült és épül fel. A világon elsőként vállalkoztunk ilyen nehéz és bonyolult feladatra, mint amit az ország egységes össz-állami tájékoztatási rendszerének megteremtése jelent. E feladat megoldása nagy erőfeszítéseket követel, nemcsak a munkaterület szakembereitől, hanem a gazdasági vezetőktől, tudósoktól, valamint a párt- és társadalmi szervektől is. A tőkés országokban ilyen rendszer létrehozása lehetetlen. A feladat megoldása messze túlnő a műszaki problémák keretein; ez össz-gazdasági és össz-állami kérdés.

III.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS A TUDOMÁNYOS-MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS TERÜLETÉN

A szovjet hatalom már első lépéseivel aktívan fellépett a tudományos és kulturális értékek széleskörű cseréje mellett.

A lenini elvekkel teljes összhangban a szovjet állam változatlanul bővíti kulturális és tudományos kapcsolatait, valamint a tudományos és műszaki eredményekről szóló információk cseréjét, hogy ezáltal minél jobb szolgálatot tegyen az egész emberiség haladásának, a tartós béke és a népek közötti kölcsönös megértés ügyének.

A Nagy Október győzelme óta a legnagyobb forradalmi esemény a szocialista világrendszer kialakulása volt. A szocializmus világrendszere még fiatal, de sikerei nagyok és lelkesítőek. A szocialista országok a Föld területének egynegyedét foglalják el; ezekben az országokban él bolygónk lakosságának mintegy egyharmada. A világ ipari termelésének mintegy 38 %-át szolgáltatják és gazdasági fejlődésük üteme jelentősen meghaladja a tőkés országokét.

Az új világ országainak győzelmei és sikerei elválaszthatatlanul összefonódnak a szocialista típusú nemzetközi kapcsolatok kialakulásával és fejlődésével. E kapcsolatok az egyenlő jogok és a nemzeti szuverenitás, a sokoldalú, kölcsönösen előnyös együttműködés és a baráti segítség elvein nyugszanak. A Szovjetunió, megvalósítva LENIN végakarátát, internacionalista kötelességéhez hiven segítette és segíti a baráti országok népeit a szocialista építés nagy és bonyolult feladatainak megoldásában.

A proletár internacionalizmus eszméje mindenkor a kommunista mozgalom vezérelve volt. Ez az eszme testesült meg nyilvánvalóan a független szocialista államok politikai, honvédelmi és gazdasági együttműködésében a kétoldali szerződések rendszerében, a Varsói Szerződés szervezete és a KGST tevékenységében és más területeken. Az együttműködés és a szolidaritás a szocialista világrendszer erejének fő forrása.

A tudományos és műszaki együttműködés területén nagy jelentőségű tevékenység folyik a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében. A minél szélesebbkörű tapasztalatcsere, valamint a tudományos és műszaki tájékoztatás állami hálózatának további tökéletesítésére szolgáló leghatékonyabb formák és módszerek közös kidolgozása érdekében tudományos tanácskozásokat, konferenciákat, szimpóziumokat, a tájékoztatási technikát bemutató kiállításokat szervezünk.

Az ismeretek kölcsönös cseréje kizárja a felesleges párhuzamosítást az elméleti és gyakorlati vizsgálatokban; nagy mértékben biztosítja a szocialista országok tudósai által végzett munka sikerét.

Nagy munkát végez e tekintetben a KGST Tudományos és Műszaki Kutatásokat Koordináló Állandó Bizottsága. Így például az év júniusában Moszkvában tartották meg a KGST tagországok tudományos koordinációs szakértői értekezletét "A KGST tagországok hatékony tudományos-műszaki tájékoztatási rendszerének kidolgozása, az információk feldolgozása, keresési, szolgáltatási és távközlési uton való továbbítási folyamatainak komplex gépesítési és automatizálási módszerei és eszközei alapján" problémakörben, valamint a KGST tagországok nemzetközi szimpóziumát az elektronikus számológépeknek használatáról a tájékoztatási szervek munkájában.

A KGST tagországok állami tudományos és műszaki tájékoztatási rendszerei közötti együttműködés megjavítása szempontjából nagy jelentőségű az összes kiadványok és tudományos-műszaki dokumentumok egységes rendszer szerinti osztályozása, amely rendszer felölelné az összes ismeretágakat, vagyis tartalmilag egyetemes lenne.

Az osztályozás elméletének és gyakorlatának jelenlegi fejlődési fokán az a nemzetközi egyetemes rendszer, amely lehetővé teszi az információkeresési-tájékoztatási fondok tartalmának kellően részletes feltárását, és biztosítja az információk gyors keresését: az Egyetemes Tizedes Osztályozás /ETO/.

Az ETO-t alkalmazzák a KGST összes tagországában, melyek e területen szoros együttműködést valósítanak meg. A szocialista országok a KGST Tudományos és Műszaki Kutatásokat Koordináló Állandó Bizottsága által jóváhagyott egységes terv alapján végzik munkájukat az ETO tökéletesítése terén.

A szocialista világrendszer országainak tudósai és szakértői között folyó együttműködés a KGST keretében, a tudományos és műszaki eredmények cseréjével kapcsolatos lenini eszmék lehető legteljesebb megvalósulását jelenti.

A Szovjetunió folytonosan bővíti a tudományos és műszaki információk cseréjét a különböző országokkal; számos olyan nemzetközi szervezet munkájában vesz részt, melyek tevékenysége kapcsolatos a tudományos és műszaki tájékoztatással, mint amilyen pl. a UNESCO, a FID /Fédération Internationale de Documentation = Nemzetközi Dokumentációs Szövetség/, az IFLA /International Federation of Library Associations = Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetsége/.

A Szovjetunió éppen a tudományos ismeretek terjesztését tartja az egész emberiséggel szembeni internacionalista kötelességének, a béke és a Földön élő összes emberek jóléte érdekében végzett tevékenysége egyik legfontosabb humanista feladatának.

IV.

A TUDOMÁNYOS TÁJÉKOZTATÁS FELADATAI A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK TERÜLETÉN

Az SzKP Központi Bizottsága, a Párt XXIII. Kongresszusán kitűzött feladatoknak megfelelően határozatot fogadott el "A társadalomtudományok további fejlesztéséről és a kommunista társadalom építésében betöltött szerepük fokozásáról".

Amint azt e rendkívüli fontosságú dokumentum kimondja, a Párt nagyra értékeli a társadalomtudományok eredményeit, hozzájárulásukat a szocializmus, a kommunizmus építéséhez. Ugyanakkor az SzKP Központi Bizottsága úgy véli, hogy a kommunista építés, a mai világban folyó ideológiai harc növekvő feladatai megkövetelik az elméleti gondolkodás további fejlesztését, a nép marxista-leninista képzettségének újabb emelését.

Az SzKP Központi Bizottsága, a Párt XXIII. Kongresszusának határozataiból kiindulva kiterjedt programot ad az ideológiai fronton dolgozók további tevékenységére, világosan megérteti velük, milyen jelentőségük, illetve milyen feladatokat kell ellátniuk a társadalomtudományoknak a szovjet társadalom jelenlegi fejlődési körülményei között; pontosan meghatározza az összes társadalomtudományi ágazatok tudósai által végzett alkotó tevékenység fő vonalait.

A kommunizmus anyagi-műszaki bázisának megteremtéséhez vezető konkrét utak és módszerek, a kommunista társadalmi viszonyok kialakulásának folyamata, az állami berendezkedés és a szocialista demokrácia fejlődése, a gazdálkodás formái és módszerei, a tudományos munkaszervezés, a dolgozók kommunista nevelésének tartalma és formái - ezek azok a fő problémák, melyek feldolgozásával a társadalomtudományoknak elsődlegesen kell foglalkozniuk. Mélyreható kutatást követelnek a jelenkori kapitalizmus társadalmi-gazdasági, politikai és ideológiai irányzatai, a nemzetközi küzdőtérén lejátszódó, szerfelett bonyolult folyamatok, a nemzetközi kommunista- és munkásmozgalom, valamint a nemzeti felszabadító mozgalom elméleti problémái is.

A Párt által kitűzött követelmények értelmében megfelelő tervet kell kidolgozni a tudományos kutatási és propaganda munkára; általánosítani kell az e területen szerzett hasznos tapasztalatokat, melyeket az összes tudományos és oktatási káderek közkincsévé kell tenni. Biztosítani kell a marxista elmélet külföldi fejlődésének sokoldalú tanulmányozását; állandó kapcsolatokat kell fenntartani a szocialista állami és a testvéri kommunista pártok tudományos intézményeivel, koordinálva velük a társadalomtudományok terén végzett tudományos kutatómunkát.

E valóban hatalmas feladatokat nem lehet sikeresen megvalósítani anélkül, hogy a tudományos tájékoztatást jól megszerveznék a társadalomtudományok területén. A Szovjetunió Kommunista Pártja sohasem feledkezett meg arról, hogy Vladimir Iljics LENIN, a Párt megalapítója és vezére állandóan figyelemmel kísérte a párton belüli tájékoztatást, amelyben a helyes politikai vezetés egyik legfontosabb eszközét látta. Az olyan cikkekben, mint "Az OSZDMP pártkongresszusán elhangzott bizottsági és csoport-beszámolókról", vagy "A pártszervezetek kéthetenkénti beszámolóiról" szóló és egyéb írásaiban LENIN megfogalmazta a párton belüli tájékoztatás /"párt-információ"; ford. megj./ alapelveit, melyeket azután a pártkongresszusok és a Párt Központi Bizottságának számos határozatában fejlesztettek tovább. Az SzKP Központi Bizottságának határozata "A társadalomtudományok további fejlesztéséről és a kommunizmus építésében betöltött szerepük fokozásáról" a tudományos tájékoztatás rendszerének gyökeres megjavítását irányozza elő a társadalomtudományok területén. A Szovjetunióban külön társadalomtudományi tájékoztatási intézetet hozunk létre, és intézkedéseket teszünk a levéltári állományok teljesebbé tételére és jobb hasznosítására. Az állami és pártkezelésben lévő levéltárakat és egyéb dokumentumgyűjteményeket a dokumentumok másolására és sokszorosítására szolgáló korszerű technikai eszközökkel látjuk el. A régtől feladatokat teljesítésének eredményeként a tudományos és műszaki tájékoztatás rendszere a Szovjetunióban logikusan kiegészül, és átfogja a tudomány és technika összes területeit.

A szovjet tudományos és műszaki tájékoztatás nagy utat tett meg. A tájékoztatási szakemberek előtt továbbra is komoly és igen nehéz feladatok állnak. A szovjet nép, ugyanakkor, amikor a megérdemelt elismeréssel adózik a Szovjetunió tudományos és műszaki tájékoztatási rendszerében elért sikereknek és fejlődésnek, sohasem felejtje el azt a lenini örökséget, hogy a jubileumok megünneplésének legjobb módja, ha figyelmünket a megoldatlan feladatokra összpontosítjuk. A tájékoztatási szervek kollektívái, melyeket lelkesít a Párt és a szovjet kormány figyelme és gondoskodása, teljes elszántsággal törekednek arra, hogy becsülettel teljesítsék az előttük álló feladatokat. A Szovjetunió összes dolgozóihoz hasonlóan sikeresen teljesítik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára vállalt nagy és felelősségteljes kötelezettségeiket.

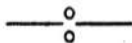
A Párt és a nép a tudomány és a technika fejlesztésében elért összes sikereit összekapcsolja nagy tanítójának, LENIN-nek nevével, aki megteremtette a tudományos és műszaki eredmények tanulmányozására és terjesztésére szolgáló állami rendszer alapjait és a társadalmi-politikai tudományok, a természettudományok és műszaki ismeretek népszerűsítésének lelkesítő példáját.

□o□

ARUTJUNOV, N.B.: Scientific and technical information in the Soviet Union

Since the victory of the Great October Socialist Revolution, the Soviet Union, in compliance with the directives of V.I. LENIN, has attached special significance to the development of science and technology and of scientific and technical information as the essential basis for scientific and technical development. Already in the first years of the Soviet state, scientific and technical information centres were established, followed by setting up a national information network. After the Second World War this national information system has been reorganized in order to improve the co-ordination of the information centres and to eliminate unnecessary parallelism in their activities. After several intermediate stages of reorganization the resolution "On the all-union system of scientific and technical information", passed by the Council of Ministers of the Soviet Union at the end of 1966, served this purpose. The resolution outlines the main characteristics of the information system, the organizational structure and the functions of the all-union centres, the branch centres and the regional and local centres of scientific and technical information, the scientific and technical libraries forming an inherent part of the system. The Soviet Union, true to the international principles of internationalism, is furthering the co-operation with the socialist countries in the field

of scientific and technical information, mainly through joint activities carried out within the framework of the Council for Mutual Economic Assistance /СМЭА/. Close relations are maintained with international organizations interested in documentation and information. A recent resolution of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union pointed out with special emphasis the necessity of the developing social sciences. As a consequence, social science information should be improved, thus the scientific and technical information system will further be extended.

АРУТЮНОВ, Н.Б.: Научно-техническая информация в СССР

В СССР - в соответствии с указанием ЛЕНИНА - после победы Великой Октябрьской Социалистической Революции придали особенно большое значение развитию науки и техники, а также научной и технической информации, как неперенным условиям успешной работы в области научного и технического развития. Уже в первые годы советской власти были созданы первые органы научной и технической информации, и вскоре образовалась сеть информационных центров, охватывающая народное хозяйство в целом. После второй мировой войны в повышенной мере выявилась необходимость рационализации этой системы, повышения ее организованности, устранения излишнего параллелизма работ. После нескольких промежуточных постановлений для осуществления этой цели в конце 1966 г. было принято решение Совета Министров СССР "Об общегосударственной системе научно-технической информации". Излагаются характерные черты системы, находящейся в стадии дальнейшего развития, задачи центральных, отраслевых и территориальных органов научной и технической информации; место научных и технических библиотек в системе информации. СССР - будучи верен своим принципам интернационализма - развивает свое сотрудничество с социалистическими странами и в области научной и технической информации, в первую очередь путем совместно выполняемых работ и действий в рамках СЭВ. Поддерживает тесные связи с международными организациями по информации. Последнее постановление ЦК Коммунистической партии СССР с особым ударением подчеркнуло необходимость развития общественных наук. Из этого следует, что нужно развивать информацию и в области общественных наук, чем и обеспечивается дальнейшее развитие системы научной и технической информации.

ARUTJUNOW, N.B.: Die wissenschaftliche und technische Information in der Sowjetunion

Seit dem Sieg der Grossen Sozialistischen Oktoberrevolution hat die Sowjetunion - den Leninischen Richtlinien entsprechend - die Entwicklung von Wissenschaft und Technik, sowie ihrer unerlässlichen Voraussetzung der wissenschaftlichen und technischen Information eine besonders grosse Bedeutung beigemessen. Bereits in den ersten Jahren des jungen Sowjetstaates wurden die ersten Organe der wissenschaftlichen und technischen Information geschaffen und bald entstand ein Informationsnetz, das die ganze Volkswirtschaft umfasste. Nach dem zweiten Weltkrieg zeigte sich eine gesteigerte Notwendigkeit das nationale System der Information weiter zu verbessern, die Organisation straffer zu gestalten und unnötige Parallelarbeiten auszumerzen. Nach mehreren zweckgemässen Stadien der Reorganisation wurde der Beschluss des Ministerrates der Sowjetunion vom Jahre 1965 über "Das nationale System der wissenschaftlich-technischen Information" gefasst. Der Beschluss befasst sich mit den Hauptzügen des Informationssystems, mit der Struktur des Informationsnetzes, mit den Aufgaben der Zentralstellen, der Industriezweigstellen und der regionalen Organe der wissenschaftlichen und technischen Information. Die technisch-wissenschaftlichen Bibliotheken werden als organische Bestandteile des Informationssystem betrachtet. Die Sowjetunion fördert - den Prinzipien des Internationalismus entsprechend - die Zusammenarbeit mit den sozialistischen Ländern auf dem Gebiet der wissenschaftlichen und technischen Information, vor allem mittels gemeinsamer Arbeiten und gemeinsamer Aktionen im Rahmen des Rates für Gegenseitige Wirtschaftshilfe /RGW/. Dabei hält die Sowjetunion auch mit internationalen Organisationen enge Beziehungen aufrecht, welche auf dem Gebiete der Information tätig sind. Ein unlängst gefasster Beschluss des Zentralkomitees der Kommunistischen Partei der Sowjetunion lenkt mit besonderem Nachdruck die Aufmerksamkeit auf die Notwendigkeit der Entwicklung der Sozialwissenschaften. Hieraus folgt, dass das Informationswesen auch auf dem Gebiete der Sozialwissenschaften weiter entwickelt werden muss; dies gewährleistet die weitere Vervollständigung des wissenschaftlichen und technischen Informationssystems.

o0o